

א) ערכין כט: ו' ע"ט
ב) לעיל לט: לקמן קט"ו
ג) ערכין כה: ד' ע"ג
ד) ע"ט כ"ג: ט' ט"א
ה) ט' טעמיה כה: ט' ט"א
ז) ע"ט כ"ג: ט' ט"א
ח) ע"ט כ"ג: ט' ט"א

הגהות הב"ח

א) גמ' אצל היבא דאיכא
ב) ערכין כט: ו' ע"ט
ג) ערכין כה: ד' ע"ג
ד) ע"ט כ"ג: ט' ט"א
ה) ט' טעמיה כה: ט' ט"א
ז) ע"ט כ"ג: ט' ט"א
ח) ע"ט כ"ג: ט' ט"א

מוסף רש"י

אינו עולה לו מן
המונין. השמי שנים דהא
שני תבואות כתיב, שמי
שנים הארבע תבואות
תשה נדל לוקח (ש"ב)
א) אפקעתא דמלכא
ב) מות המלך (ש"ב)
ג) דמתין עדי דומי
ד) בקרייתיהו ר' מניא
ה) דוסא הוה ליה הני עמי,
אמר ליה קא מפסין עין
ז) דוסא אמר לי קא מפסין
ח) ניכליהו דומי (דוביס חאכיס
ט) דוסא וזי לא כל דהא
י) וזעזע מיה לאורתא דובא
כ) דוסא דובא בקרייתיהו
(תענית כה: ורש"י).

המקבל שדה מחבירו

פרק תשיעי בבא מציעא קו.

עין משפט
גר מצוה

מאי? מי אמרינן ארבע שדות סבבינא לא נשדפו או דלמא
אמר ליה אילו היו זרועות תבואה אף הן נשדפו: זרע אחר מאי?
אם תמצא לומר אספקתא לאו הפסקה היא משום דלאו כלל
גזירת פורענות התבואה הוא דאמר ליה אילו תבואה הואי איהו
נמי אשתדוף זרע אחר מי הו
הפסקה: וסגור אומר. מה שתבקש
מן היולר יעשה ואני לא בקשתי מן
השמים בתחילת השנה שילליחני
בשעורים אלא בחטין: כל שדופי.
כל מקום שהן: לפד. מולך: כולו
ארעסיה. ואפי' ישנן צבקה אחרת:
היפה שנה שדפון. גבי מוכר בזמן
שהיובל נהג שאינו מותר לו לגאול
פחות משתי שנים תנן ליה צערין
(דף כט:). או שנים שנה אליהו.
שלא ירדו גשמים: אינו עולה לו מן
המנין. שמי שנים: הא איכא תבואה
דזוכפתא אחריסי. אע"ג דההוא צבאגא
אשתדוף אמרינן לתא דידיה (מזל
דידיה) גרס (ט) וסלקין ליה מגרע
דמינים מה שמגיע לשנה אחת כאלו
היו זה פירות: שיש צה תבואה.
בשום מקום חלצין: אפקעתא
דמלכא. המלך ציטלו מלזרעה והרי
היא כמו שאינה ולא קראה הכתוב
לישראל שנת תבואה: אלא מעתה.
אי כמאן דליתה: לא טענה לו בגירוע.
מקדיש שדהו וצא לפדותו שנתן לו
הכתוב פדיון בתחילת היובל חמשים
שקל כסף (ויקרא ט) ואם אחר היובל
וחשך לו הכהן וגו' ונגרע מערך
(ט) שנים שעברו הוא מגרע מן
החשבון כמה שמגיע להם ונתן כמה
שמגיע לשנים הצאות. וכיון דבשביעית
כמאן דליתנהו למה הן נמנות לפחות
את הפדיון דתנן נתן סלע ופונדיון
לשנים הצאות שזהו החשבון המגיע
לכל שנה בשאתה מחלק חמשים
סלעים למי"ט שנים נמצאו שביעיות
מועילות לגרע הפדיון דאי מדלית
שבע שמיטות ותחלק חמשים סלעים
למי"ט שנה מגיע לכל שנה קרוב
לסלע ודינר: למשטח ציה פירי.
הלכה סלקא ליה דגבי פדיון שדה
אחכה לא כתיב שני תבואות: לא
שנו. אם מכת מדינה היא מנכה
לו: אצל לא זרעה. ואשתדוף
רובא דצבאגא לא מנכה ליה: רבי
מניא בן דוסא במסכת תענית:
פעס

מאי זרע אחר מאי חיטי לגבי שעורים בורע
אחר דמי או לא כל העולם כולו בשדפון
ושלו בירקון אי נמי כל העולם כולו בירקון
ושלו בשדפון מאי תיקון אמר ליה זרעה
חיטי ואזל הוא וזרעה שערי ואשתדוף
רובא דבאגא ואשתדוף נמי הנך שערי
דיליה מאי מי אמרינן דאמר ליה אילו
זרעתה חיטי הוה נמי משתדפא או דלמא
מצי אמר ליה אילו זרעתה חיטי הוה מקיים
בי ותגור אומר ויקם לך במסתברא דאמר
ליה אי זרעתה חיטי הוה מקיים בי ותגור
אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור נשתדפו
כל שדותיו של מחביר ואשתדוף נמי הא
בהדיהו ולא אשתדוף רובא דבאגא מאי
מי אמרינן ביון דלא אשתדוף רובא דבאגא
לא מנכי ליה או דלמא ביון דאשתדוף
כולהו ארעתיה מצי אמר ליה האי משום
לתך דירך הוא דהא משתדפו כל שדותיך
במסתברא דאמר ליה אי משום לתאי דידי
הוה משתייר לי פורתא כדכתיב: כי נשארנו
מעט מהרבה נשתדפו כל שדותיו של חוכר
ואשתדוף רובא דבאגא ואשתדוף נמי הא
בהדיהו מאי מי אמרינן ביון דאשתדוף
רובא דבאגא מנכי ליה או דלמא ביון
דאשתדוף כולהו ארעתיה מצי אמר ליה
משום לתך דירך הוא דהא משתדפו כל
שדותיך במסתברא דאמר ליה משום לתך
הוא אמאי הכא נמי נימא ליה אי משום
לתאי דידי הוא הוה משייר לי פורתא דהוה
מקיים בי כי נשארנו מעט מהרבה משום
דאמר ליה אי הוה חזית לאישתיורי לך
מידי הוה משתייר לך מדנפשך מיתבי
היתה שנת שדפון וירקון או שביעית או
שהיו שנים בשני אליהו אינו עולה לו מן
המנין קתני שדפון וירקון דומיא דשנים בשני
אליהו מה שני אליהו דלא הוה תבואה כלל
אף הכא נמי דלא הוה תבואה כלל אבל (ט)
דאיכא תבואה סלקא ליה ולא קאמרינן מכת
מדינה היא אמר רב נחמן בר יצחק שאני
התם דאמר קרא במספר שני תבואות
ימכר לך שנים שיש בהן תבואה בעולם אמר ליה רב אשי לרב כהנא
אלא מעתה שביעית תעלה לו מן המנין דהא איכא תבואה בחוצה לארץ
אמר ליה שביעית אפקעתא דמלכא היא אמר ליה מר זוטרא בריה
דרב מרי רבינא אלא מעתה שביעית לא תעלה לו מן הגירוע אלמה
תנן הנותן סלע ופונדיון לשנה אמר ליה שאני התם דחזיא למישטתא
בה פירי אמר שמואל לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב ויבל לא
זרעה כלל לא דאמר ליה אילו זרעתה הוה מקיים בי לא יבשו בעת רעה
ובימי רעבון ישבעו מתיב רב ששת זרועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר
ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומדין
אותו אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור ואמאי נימא ליה אי הוה התם הוה
מקיים בי ג' את הארי גם (את) הרוב הכה עבדך משום דאמר ליה אי הוה
חזית לאיתרושי לך נימא הוה איתרושי לך נימא כ' חנינא בן דוסא דמתין
עזי רובי בקרייתיהו ונימא ליה נהי דלנימא רבה לא הוה חזינא לנימא זוטא
חזינא

אי הוה חזית לאישתיורי לך הוה משתייר לך מדרנפשך. גבי מוכר
איכא למימר הכי דאפילו יפטור אותו המחביר מליתן חזירותו
הרי לא נשמיר כלום דנשדף כל השדה איירי והא דקתני מנכה לו
לישנא קלילא נקט אי נמי נשאר קמא בשדה לא חשיב שיעור
המעט הנמצא לענין שיהא קורא
כי נשארנו מעט מהרבה כיון ששום
שדה לא פלט מהפסד מרובה אצל
מחביר שגוף הקרקע שלו וממנו יש
לו לקבל חזירותו כדאמר לעיל
מארעאי קציעינא יכול המחביר לומר
לחוכר כי נשארנו מעט מהרבה והרי
נשאר לי חזירותי מה שקצצתי עמך
בכך וכך כוונתו: אלא מעתה
שביעית תעלה בו. תימה מאי אלא
מעטא צבאגא הכי תקשה אצרימא
אמאי אין שביעית עולה מן המנין כיון
דלא דמי לשני אליהו וי"ל דשפיר
קאמר אלא מעתה דאי אחרת (ט)
דמכת מדינה לא חשיב אלא דומיא
דשני אליהו אמי שפיר דהוה תלין
טעמא צמה שזו השדה אינה ראויה
לתבואה לא מיקרי שני תבואות והיינו
כי ליכא תבואה צבאגא כגון שני
אליהו אצל יש תבואה צבאגא חשיב
שדה זו ראויה לתבואה אף על גב
דאשתדוף רובא דצבאגא אצל שביעית
ודאי אף על גב דאיכא תבואה בחו"ל
שדה זו אינה ראויה לתבואה כיון
שהיא צבאגא אצל השתא דאמר כי
(ט) אשתדוף רובא דצבאגא הוה מכת
מדינה ולא חשיבא שדה זו ראויה
לתבואה ואפי' הכי גזירת הכתוב
הוא כיון דאיכא תבואה צבאגא עולה
לו מן המנין א"כ אפי' שביעית נמי
ומשני שביעית אפקעתא דמלכא הוא
ואי אפשר להיות תבואה צבאגא דהיא
כלל ולהכי לא מקרי שנת תבואה
אצל שנת שדפון דאע"ג דהוה מכת
מדינה אי אשתדוף רובא דצבאגא
חשיבא אפשר להיות זה תבואה כיון
שיש בחו"ל בשום מקום צבאגא כי
באפשר להיות זה תבואה מיקרי
שנת תבואה ובשנים כשני אליהו
חשיב כלל אפשר להיות זה תבואה
כיון דבשום מקום ליכא:
מתיב רב ששת רועה שהיה
רועה עדרו בו. תימה

אמאי לא פריך ממתניתין דהפועלים
(לעיל דף כג:) דתנן הארי והדוב הרי
זה אוסר ואמאי נימא אילו נלחם בהם
הוה מקיים ציה גם את הארי וי"ל
דהתם כיון שהיה שם ולא צא לו
רוח גבורה אין יכול לומר דהוה
מקיים ציה אצל הכא שלא היה שם
ללמא אי הוה התם היה צו רוח
(ט) וגבורה ודעת להלחם והוה מקיים
ציה גם את הארי כו':
לנימא זוטא מיהא חזיא קשיא.
תימה מאי קשיא הא אמרן
לעיל דבי אמר ליה זרעה חטין וזרעה
שערי ואשתדוף דמצי אמר ליה אי
זרעמה חטין הוה מקיים צי ותגור
אומר ויקם לך וכ"ש שכלא זרעה כלל
דליכא הוכחה שהיה ראוי להשתדף
וי"ל דשמואל מיייר כגון שאמר
ליה זרע כל מה שתמצא דהשתא
הוא תפלתו של זה שיליח כל מה
שמפלט על זמן אחד של חטין:
וקיימא

- 1 ותגור אומר ויקם לך
ועל דרכיך נגה אור:
אייב כב כח
- 2 ויאמרו אל ירקיעהו
הקביא תפל נא ותחבטנו
לקניך והתפלל בעדנו
אל יי אלהיך בעד כל
השארית הזאת כי
נשארנו מעט מהרבה
באשר עניך ראות
אתנו: ירמיהו מב ב
- 3 במספר שנים אחר
היובל תקנה מאת
עמיתך במספר שני
תבואות ימכר לך:
ויקרא הוה טו
- 4 לא יבשו בעת רעה
ובימי רעבון ישבעו:
ההלים לו יט
- 5 גם את הארי גם הדוב
הקנה עבדך והקנה
הדפלושי הערל הזה
באחד מהם כי חרף
מערכת אלהים חיים:
שמואל א יז לו